

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 2006.10.12.
COM(2006) 571 végleges

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

Európa demográfiai jövője: kovácsoljunk lehetőséget a kihívásból !

TARTALOMJEGYZÉK

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE Európa demográfiai jövője: kovácsoljunk lehetőséget a kihívásból !	1
1. A népesség elöregedése Európában: tendenciák és kilátások	3
2. A népesség elöregedésének hatása	5
2.1. A munkaerőpiacra, a termelékenységre és a gazdasági növekedésre gyakorolt hatás. 5	
2.2. A szociális védelemre és az államháztartásra gyakorolt hatás	6
3. Konstruktív válasz a demográfiai kihívásra	7
3.1. A demográfiai megújulást előmozdító Európa	7
3.2. A munkát felértékelő Európa: a több munkahelyért, illetve a színvonalasabb, munkában eltöltött életért	9
3.3. Egy termelékenyebb és nagyobb teljesítményű Európa	11
3.4. A bevándorlókat befogadó és integráló Európa	11
3.5. Életképes államháztartással rendelkező Európa: a megfelelő szociális védelem és a generációk közötti egyenlőség biztosítása	13
4. Következtetés: a kihívásból lehetőséget kovácsolhatunk	13
5. APPENDIX: Main European Demographic Trends and Data	16
Projections – EU25	16
Projections by country	17
Employment rate of older workers	18
Fertility and female employment rates	19
Net migration rate vs. natural population growth	20

1. A NÉPESSÉG ELŐREGEDESE EURÓPÁBAN: TENDENCIÁK ÉS KILÁTÁSOK

A népesség előregedése, azaz az idős emberek arányának növekedése elsősorban jelentős gazdasági, társadalmi és orvosi fejlődés eredménye, amelynek köszönhetően az európaiak hosszabb ideig, és élettörténetükben példa nélkül álló kényelemben és biztonságban élhetnek. Ugyanakkor mint azt a 2005. októberi Hampton Court-i informális csúcstalálkozón az állam- és kormányfők kiemelték, a népesség előregedése az Európai Unió egyik legjelentősebb azon kihívása is egyben, amivel az elkövetkezendő években szembe kell néznie.

E közlemény a csúcstalálkozón elhangzott, és az állampolgároknak is jelentős mértékben felmerülő aggodalomra kíván válaszolni. Folytatása az „Európai értékek a globalizált világban” című bizottsági és európai tanácsi közleménynek és „A demográfiai változások kihívása, a nemzedékek közötti szolidaritás új formái” című bizottsági zöld könyvnek¹. Megvizsgálja, hogy a megújult lisszaboni növekedési és foglalkoztatási stratégiára és a fenntartható fejlődés stratégiájára támaszkodva miképpen nézhetnének szembe az európaiak a demográfiai kihívással. Azt emeli ki konkrétan, hogyan támaszkodhat az Unió a tagállamaira egy olyan hosszú távú stratégiában, amelynek végrehajtása nagymértékben szándékuktól és hatásköreiktől függ. Ennek érdekében e közlemény rávilágít a legfontosabb tényezőkre, felméri az összetett hatásokat és kijelöli a nemzeti, regionális, helyi és európai fellépés legfőbb irányait. Összefoglalásképpen megállapítja, hogy képesek vagyunk szembenézni a népesség előregedésének kihívásával, amennyiben megfelelő feltételeket teremtünk a gyermekekre vágyók megfelelő támogatásához és kihasználjuk a hosszabb, jobb egészségben és eredményesebben leélt élet kínálta lehetőségeket.

Az EU népességének előregedése négy, egymással interaktív módon kapcsolatban álló demográfiai tendencia eredménye. Ezek nagysága és ritmusa ugyanakkor országonként és régióként igen eltérő lehet, ami kizárja, hogy egyforma megoldásokat keressünk e jelenségre. Összefoglalásként kijelenthető, hogy:

- Az átlagosan egy nőre jutó gyermekek száma (teljes termékenységi arányszám) alacsony: az EU-25-ben ez az szám 1,5 gyermek, amely jelentősen alatta marad a népesség nagyságának bevándorlás nélkül történő stabilizálásához szükséges 2,1-es utánpótlási arányszámnak. 2030-ra ennek a számnak 1,6-ra történő kis mértékű növekedése várható az EU-25-ben².
- A termékenység csökkenése az elmúlt évtizedekben azt a háború utáni demográfiai robbanást (baby-boom) követte, amelynek eredményeképpen ma a 45–65 év közötti népesség száma felduzzadt. A baby-boom idején született személyek fokozatos nyugdíjba vonulása jelentősen meg fogja növelni azon idős emberek arányát, akiket egy kis számú munkaképes korú népességnek kell anyagilag eltartania. Ez a jelenség el fog tűnni, de csak több évtized múlva.
- A születéskor várható élettartam 1960 óta 8 évvel nőtt és 2050-ig további 5 évvel (esetleg még többel) fog növekedni. A legnagyobb élettartam-növekedés a

---

¹ A 2005. november 3-i COM(2005)525, illetve a 2005. március 16-i COM (2005)94

² Néhány demográfus feltevése szerint a nagyon alacsony termékenységi arányszám visszafordíthatatlan lenne. Lásd: „The low fertility trap hypothesis: forces that may lead to further postponement and fewer births in Europe”, Lutz, Skirbekk és Testa, Vienna Institute of Demography research paper no 4 2005.

legidősebb korúak esetében várható. Így 2050-ben egy 65 éves európai átlagosan 4–5 évvel élhet tovább, mint egy mai 65 éves. Ez a 80 és 90 évnél idősebb emberek számának látványos növekedéséhez vezet majd, akik közül sokan több évtizeden keresztül lesznek nyugdíjasok és olyan életkort élnek meg, amelyben gyakori a gyengeség és a rokkantság, annak ellenére, hogy ebben a korcsoportban a rossz egészségi állapotú személyek aránya csökkenhet.

- Európa már így is a harmadik országokból érkező, jelentős nettó bevándorlási hullámok célpontja. 2004-ben az Unióba 1,8 millió bevándorló érkezett, amely az össznépeséghez viszonyítva az Egyesült Államokénál nagyobb bevándorlási hullámot jelent. Az elkövetkezendő évtizedekben az EU bizonyára továbbra is jelentős célállomás lesz a bevándorlók számára. Az Eurostat óvatos becslésen alapuló forgatókönyve szerint 2050-ig körülbelül 40 millió személy emigrál az Európai Unióba. Mivel sokan közülük munkaképes korban vannak, a bevándorlók megfiatalíthatják a népséget. A hosszabb távú következmények ugyanakkor bizonytalanok, mivel sok függ a családgyejesítési politikák többé-kevésbé megszorító jellegétől és a bevándorlók születési arányszámának alakulásától is. A jelenlegi hullámok szintjének ellenére a bevándorlás csupán részben tudja kiegyensúlyozni az alacsony termékenységnek és a várható élettartam növekedésének az európai népeség életkori megoszlására gyakorolt hatásait.

E tendenciák miatt az EU-25 össznépesége kis mértékben csökkenni fog, ugyanakkor sokkal idősebb lesz. Gazdasági szinten a legfőbb változás a munkaképes korú (15–64 év közötti) népséget érinti, amely 2050-re 48 millióval fog csökkenni. A függőségi arányszám (a 65 éves és annál idősebb személyek száma a 15–64 évesekhez képest) 2050-ig megduplázódik és eléri az 51 %-ot, ami azt jelenti, hogy az Unióban négyről kettőre csökken a 65 éves vagy annál idősebb állampolgárra eső munkaképes korú személyek száma.

A népeség elöregedésének regionális és társadalmi következményei is jelentősek. A hanyatló népeségű és legfőképpen idős személyek lakta régióknak nehézségekkel kell majd szembenézniük az áruk és az alapvető közszolgáltatások (mint például az egészségügy, a lakhatás, a városfejlesztés, a közlekedési és turisztikai szolgáltatások) nyújtása terén olyannyira, hogy a környezeti egyensúlyok is tükrözni fogják az elöregedés hatásait. A demográfiai változást mélyreható, a családok összetételét érintő társadalmi változások kísérik, amelyek az egyedül élő idős személyek számának növekedésében nyilvánulnak meg. Az igen idős és gondozásra szoruló emberek számának emelkedése új – gazdasági, társadalmi, sőt etikai – problémákat is felvet.

Az EU elöregedését a világ népeségének általános bővülésével összefüggésben kell megvizsgálni. A világ népesége 1950-től napjainkig 2 milliárdról 6,5 milliárdra emelkedett, és az ENSZ központi előrejelzése további, kevésbé gyors növekedést jelez, amely szerint 2050-ben a világ népesége 9,1 milliárd fő lesz. A népeség általános növekedésének közel 95 %-a a fejlődő országokat fogja érinteni, és az 50 legkevésbé fejlett ország népesége megkétszereződik. A legélénkebb növekedés Afrikában történik. Az EU-25 tagállamainak aránya a világ népeségéhez viszonyítva mindezek következtében csökkenni fog.

Európa ugyanakkor nem egyedül öregszik. 2050-ig a felemelkedő gazdaságokban (pl. Kína, India) a függőségi arányszámok jelentősen növekedni fognak. Amennyiben a fejlődő országok kihasználják e demográfiai jelenséget és munkát biztosítanak az aktív fiataloknak, az általános termelés növekedni fog, ami a megtérülő befektetések lehetőségeit kínálja a nyugdíjas éveikre megtakarításokkal rendelkező európaiak számára. Fordítva is igaz: a magas

születési arány és a lassú fejlődés együtt ezen országok kiegyensúlyozatlanságához vezethet, és növelheti a kivándorlási nyomást.

Az általános bevándorlási hullámoknak fontos következményei vannak és lesznek is a cél-, illetve a származási országokra nézve. A bevándorlók hatása az elöregedésre az Uniót illetően attól függ, hogy e bevándorlók beilleszkednek-e a formális gazdaságba, figyelembe véve, hogy sok tagállamban a bevándorlók foglalkoztatási aránya a nem bevándorlókéhoz képest még mindig alacsonyabb. A bevándorlás átmenetileg csökkentheti az elöregedés pénzügyi hatását, amennyiben a jogszerűen foglalkoztatott bevándorlók nyugdíjjárulékokat fizetnek. Az aktív bevándorlók ugyanakkor idővel saját nyugdíjjogosultságot is szereznek. A fenntartható államháztartási egyensúlyhoz történő hozzájárulásuk hosszabb távon tehát a jól megszervezett nyugdíjrendszerek meglététől függ majd. A származási ország szempontjából az Unióba irányuló bevándorlás hasznos lehet, nevezetesen a munkaerőpiacra gyakorolt nyomás csökkenése, a pénzeszközök mozgása és az országba visszatérő egykori kivándorlók szakértelme és tőkéje miatt. Az képzett fiatalok tömeges kivándorlása ugyanakkor bizonyos országokban és ágazatokban „agyelszívást” eredményezhet, amelynek a gazdaságra és országuk társadalmi fejlődésének reményeire gyakorolt hatásai negatívak. Ebben az összefüggésben nem szabad figyelmen kívül hagyni az átmeneti bevándorlás és a származási országba történő önkéntes visszatérés kínálta lehetőségeket.

2. A NÉPESSÉG ELÖREGEDÉSÉNEK HATÁSA

2.1. A munkaerőpiacra, a termelékenységre és a gazdasági növekedésre gyakorolt hatás

Az elkövetkezendő évtizedben a munkaképes korú népesség száma csökkenni kezd és nagyszámú baby-boom idején született személy vonul nyugdíjba. Megfelelő foglalkoztatási politikák azonban a következő évtizedben a foglalkoztatási arány növekedésével átmenetileg kompenzálni tudnák ezt a jelenséget. Közelmúltban megjelent előrejelzések³ szerint annak ellenére, hogy a munkaképes korú lakosság száma 2010-től csökkenni kezd, az EU-25-ben a foglalkoztatottak száma körülbelül 2017-ig tovább emelkedik. E növekedés több, mint kétharmada a nők foglalkoztatási arányának növekedéséből fog fakadni, mivel az idős nők helyét képzettebb és a munka világában nagyobb mértékben résztvevő fiatal nők veszik majd át. A növekedés többi része az idős (55–64 év közötti) munkavállalók foglalkoztatási arányának előre láthatóan jelentős növekedésének köszönhető. A foglalkoztatással kapcsolatosan várható pozitív eredmények lehetőséget teremthetnek arra, hogy az elöregedés hatásainak teljes mértékű megjelenése előtt reformokat hajtsunk végre. A magasabb foglalkoztatási arány azonban csak ideiglenes pihenőt engedélyez, amelynek elteltével a demográfiai változás teljes mértékben érezhető lesz. Még abban az esetben is, ha elérjük a lisszaboni stratégiában meghatározott 70 %-os általános foglalkoztatási arányt, a foglalkoztatottak összlétszáma az évtized vége és 2050 között 30 millióval fog csökkenni.

A gazdasági növekedés arányszámai a népesség elöregedésével feltételezhetően csökkenni fognak, elsősorban a munkaképes korú lakosság megfogyatkozása miatt. Az előrejelzések szerint – és amennyiben a tendenciák és a jelenlegi politikák változatlanok maradnak – az EU-25-ben a GDP átlagos évi növekedési aránya 2,4 %-ról (2004–2010) mechanikusan

---

³ A gazdaságpolitikai bizottság és az Európai Bizottság (2006): „The impact of ageing on public expenditure: projections for the EU25 Member States on pensions, health care, long-term care, education and unemployment transfers (2004-50)” *European Economy Reports and Studies*, No.1

1,2 %-ra (2030–2050) csökken. Idővel Európának a gazdasági növekedés legfőbb forrásaként egyre inkább a termelékenység növekedésére kell majd támaszkodnia. Az idős munkavállalók képezik majd az általános munkaerőforrás és a gazdasági termelés növekvő részét. Számos országban ugyanakkor viszonylag kevés idős munkavállalót alkalmaznak, ami a korengedményes nyugdíjazás túlzott igénybevételének, az adózási és szociális rendszerek elégtelen munkahelyi pénzügyi ösztönzőinek és az idős kor kevésbé kedvező megítélésének tulajdonítható (ez utóbbi például a képzésekhez való elégtelen hozzáférésben, sőt az idős munkavállalókkal szembeni megkülönböztetésben jelentkezik).

Az idősebb munkaerőnek és a hosszabb, munkában eltöltött életnek nem kellene kevésbé termelékeny munkaerőhöz vezetnie. A rendelkezésre álló tények nem utalnak arra, hogy az idősebb munkavállalók szükségszerűen kevésbé termelékenyek és kevésbé innovatívak lennének. A fizikai és mentális képességek hanyatlása elég késői életkorban kezdődik, igen fokozatos, nagy mértékben személyfüggő, és megelőző egészségügyi politikákkal korlátozható. A nagyobb tapasztalattal, a munkaszervezés kiigazításával, és az informatikai és kommunikációs technológia hatékonyabb alkalmazásával ezenkívül e hanyatlás ellensúlyozható. Az idős munkavállalók majdani csoportjai emellett magasabb szintű képzésben fognak részesülni, ami csökkenti annak kockázatát, hogy az új technológiák esetleg kevésbé gyorsan terjedjenek el (ezt a kockázatot gyakran társítják az öregséghez).

Nem biztos továbbá, hogy a fiatalok számának csökkenése megkönnyíti a munkaerőpiacra történő belépésüket. Az oktatás és a megfelelő végzettség továbbra is alapvető jelentőségű az állandó foglalkoztatáshoz. Egy előregedő társadalomban különleges fontossággal bír a fiataloknak a munkaerőpiac és a tudásalapú társadalom igényeire alapozott, minőségi képzése, illetve az egész életen át tartó tanulás kialakítása, amelynek segítségével az egyének megőrizhetik humán erőforrásaikat.

2.2. A szociális védelemre és az államháztartásra gyakorolt hatás

A jelenlegi politikák alapján az előregedés egyre nagyobb nyomást gyakorol majd az államháztartási kiadásokra, noha a különböző országok között nagy az eltérés. Előrejelzések szerint 2004 és 2050 között az EU-25-ben az életkorral kapcsolatos államháztartási kiadások a GDP 3–4 százalékpontjával emelkednek, ami az államháztartási kiadások 10 %-os növekedésének felel meg⁴. Ez az emelkedés 2010-től lesz érezhető és 2020–2040 között válik különösen jelentőssé. Az államháztartási kiadások emelkedése a nyugdíjakat, az egészségügyet és az időseknek nyújtott szolgáltatásokat érinti majd.

A globális államháztartás több országban fenntarthatatlanná válhat és emiatt veszélyeztetheti az általános nyugdíj- és szociális védelmi rendszerek jövőbeli egyensúlyát. Amennyiben hagyjuk, hogy az előregedéshez kapcsolódó közkiadások ily módon költségvetési hiányt okozzanak, ez az adósságok tarthatatlan felhalmozódásához vezetne. E következmények aláaknáznák a gazdasági növekedési potenciált, veszélyeztetnék a közös valuta működését és a későbbiekben a nyugdíjak és az egészségügyi szolgáltatások drámai ártértékeléséhez vezetnének, aminek jelentős kedvezőtlen következményei lennének a nyugdíjasok és az adófizetők jövőbeni jólétére nézve.

---

⁴ A Bizottság közleménye: Viabilité à long terme des finances publiques dans l'UE (Az államháztartás hosszútávú fenntarthatósága az Unióban) (COM(2006) 574, 2006.10.12.)

Amennyiben a reformokat később, a nyugdíjhoz és az egészségüghöz kapcsolódó közkiadások növekedésekor hajtjuk végre, ez azt jelentené, hogy elszalasztottunk egy olyan alkalmat, amikor valamennyi generáció – beleértve a baby-boom idején született személyeket is – hozzájárulhatott volna a szükséges átalakítási folyamathoz.

Az Európai Unión belüli kormányok ugyanakkor általában nem maradtak tétlenül, és az állami nyugdíjrendszer, az egészségügy, a munkaerőpiac és az oktatás közelmúltban bevezetett reformjai éreztetni kezdték hatásukat, mint ahogyan ezt különösen az idős munkavállalók foglalkoztatási arányának 2000-től végbemenő gyors növekedése is jelzi. E reformok céljai között az is szerepel, hogy a kormányok és a vállalatok felelősségeit az egyénekre hárítsák: az állampolgárokat így arra ösztönzik, hogy aktívabb szerepet játsszanak a nyugdíjas éveikre megtakarított összegek és nyugdíjba vonulásuk időpontjának megválasztása tekintetében.

Az elöregedés következtében az egészségüggyel és a hosszú távú gondozással kapcsolatos közkiadások is jelentősen megnövekednek, noha ezen a területen sok függ az idős személyek egészségi állapotának jövőbeni javulásától. Ez a növekedés szükségessé teszi nevezetesen az egészségügyi szolgáltatások megfelelőbb átszervezését, valamint a krónikus betegségekkel kapcsolatos megelőző intézkedések meghozatalát, amelyet támogathat az új technológiák alkalmazása. Ha a várható élettartam növekedése lényegében a jó egészséggel és a rokkantság hiányával járna együtt, akkor az egészségüghöz és a függőségi gondozáshoz kapcsolódó, az elöregedésnek tulajdonítható közkiadások várható emelkedése a felére csökkenne⁵.

3. KONSTRUKTÍV VÁLASZ A DEMOGRÁFIAI KIHÍVÁSRA

Az elöregedés kihívásainak összetettségével szemben *átfogó stratégiára* van szükség. Uniós és nemzeti szinten egyaránt szükség lesz a jelenlegi politikák értékelésére az Unió demográfiai változásait figyelembe vevő esetleges kiigazítások meghatározása érdekében.

Az alábbiakban öt kulcsfontosságú politikai irányt mutatunk be.

3.1. A demográfiai megújulást előmozdító Európa

Az Európai Unió tagállamai meg tudják akadályozni a demográfiai hanyatlást, illetve küzdeni tudnak a születési arányszám csökkenése ellen, ami néhány országban nyugtalanító szintet ért el. E válaszok egyszerre szükségszerűek és realisták. *Szükségszerűek*, hiszen a közvélemény-kutatások szerint a (házas)párok az Unió valamennyi országában több gyermeket szeretnének. *Realisták*, hiszen nemzetközi összehasonlítások hangsúlyozzák bizonyos államok politikáinak (nevezetesen családpolitikáinak) hatékonyságát, amelyek több évtizede teremtenek kedvező feltételeket a gyermekekre vágyóknak⁶.

E politikák többfélék és változatosak, de általában három közös elemet tartalmaznak: i. csökkenteni kívánják a gyermekes és a gyermektelen állampolgárok lehetőségei közötti

---

⁵ Lásd a Bizottság közleményét: Viabilité à long terme des finances publiques dans l'UE (Az államháztartás hosszútávú fenntarthatósága az Unióban) (COM(2006) 574, 2006.10.12.)

⁶ Lásd például: *The Demographic Future of Europe – Facts, Figures, Policies: Results of the Population Policy Acceptance Study (PPAS)*, amelyet a Német Szövetségi Népeségstudományi Kutatóintézet és a Robert Bosch Alapítvány készített; és a 2006-ban készült 253. Eurobarométert, amelynek vizsgálati eredményeit a közeljövőben közzéteszik.

különbséget, ii. általános hozzáférést kívánnak biztosítani a szülőknek nyújtott segítséggel kapcsolatos szolgáltatásokhoz, nevezetesen az oktatással és a kisgyermek felügyeletével kapcsolatban, iii. a munkaidőt oly módon kívánják módosítani, hogy az a legmegfelelőbb módon lehetővé tegye a férfiak és a nők számára az egész életen át tartó tanulást, illetve a munka és a magánélet összeegyeztetését.

A születések számának csökkenéséről készített legújabb vizsgálatok emellett hangsúlyozzák annak a jelenségnek a jelentős hatásait is, hogy a nők egyre később szülik első gyermeküket, ami azt tükrözi, hogy a párok egyre bizonytalanabbak a gyermekvállalással kapcsolatban. E vizsgálatok szerint nagyobb fontosságot kell tulajdonítani annak, hogy csökkenjen a fiatal felnőttek bizonytalansága a munkaerőpiacra történő belépésük során, illetve hogy életszínvonaluk javuljon. A nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos tényleges politikák emellett megkönnyíthetik a párok számára, hogy gyermekvállalásra szánják el magukat. Küzdeni kell tehát azért, hogy a lakáshoz jutás ne ütközzön nehézségekbe és meg kell könnyíteni a megfizethető és színvonalas gyermekfelügyelettel kapcsolatos szolgáltatásokhoz történő hozzáférést, általánosságban pedig rugalmas munkavégzési formákkal javítani kell a mindennapi élet különböző aktivitásainak összeegyeztethetőségét, kihasználva az új technológiák adta lehetőségeket. Le kell küzdeni a gyermekszegénységet is, amely továbbra is nyugtalanító méreteket öltő jelenség és amely tükrözi a gyermekes családok helyzetének romlását.

A generációk közötti szolidaritás veszélybe kerülhet, ha az előregedés terhét a csökkenő számú és csökkenő gazdasági erejű fiatal népességnek kellene viselnie. Ennek orvoslása a generációk közötti új egyezmény egyik prioritása.

A 2002-es barcelonai Európai Tanács ülésén a tagállamok egyértelműen elkötelezték magukat a gyermekfelügyelet kínálatának növelése mellett, aminek 2010-ig a 3–6 év közötti gyermekek 90 %-át, és a 3 éven aluli gyermekek 33 %-át kell érintenie. Itt az idő e gyermekfelügyeleti szolgáltatások bevezetésére.

A Bizottság:

- konzultálni fog a szociális partnerekkel a férfiak és nők munkája, magánélete, valamint családi élete összeegyeztetésének javítása érdekében abból a célból foganasítandó intézkedésekről (pl. az apáknak járó szabadság, a rugalmasabb munkaszervezés), hogy a családok igényei jobban előtérbe kerüljenek⁷.
- Már 2006 októberétől kezdődően létrehozza az első *Európai demográfiai fórumot*, amelynek a Bizottság szolgálatai által készített vizsgálati jelentéssel kell zárulnia. A fórum munkáját *kormányzati szakértőkből álló csoport* fogja kísérrni, amelyet a Bizottságon belül kell létrehozni.

⁷ A Bizottság közleménye: Première étape de la consultation des partenaires sociaux sur la conciliation de la vie professionnelle, de la vie privée et de la vie familiale (A szociális partnerekkel a munka, a magánélet és a családi élet összeegyeztetéséről történő konzultáció első szakasza) (SEC(2006) 1245, 2006.10.12.)

3.2. A munkát felértékelő Európa: a több munkahelyért, illetve a színvonalasabb, munkában eltöltött életért

A munkaerőpiaci részvételi arány növelése a lisszaboni stratégia fontos eleme, amelyet már koronáztak bizonyos sikerek. A foglalkoztatás- oktatás- és képzési politikához kapcsolódó reformokat tehát 2010 után ki kell szélesíteni és folytatni kell. Nagyobb erőfeszítést kell tenni a munkaerőpiac szegmentálódásának csökkentése, a nők foglalkoztatási arányának növelése⁸, illetve az oktatási rendszerek hatékonyságának és igazságosságának javítása érdekében, a hatáskörök kiszélesítése és az újonnan érkező bevándorlók – akiket e tagolódás hátrányosan érint – integrálásának előmozdítása céljából. Ez lesz a „rugalmas biztonságra” vonatkozó iránymutatások végrehajtásának célja, amelyeknek a munkaerőpiacok fokozottabb rugalmassága, az egész életen át tartó tanulásra vonatkozó intézkedések, valamint az aktív munkaerőpiaci és szociális védelmi politikák segítségével meg kell könnyíteniük a különböző életszakaszok közötti átmenetet. Szükség lesz több, különböző szintű felelősséget vállaló szereplő – munkavállalók és vállalatok – részvételére, a szociális párbeszédre és a vállalatok társadalmi felelősségén keresztül.

A népesség elöregedése ugyanakkor arra hívja fel a figyelmet, hogy az 55 évnél idősebb nők és férfiak munkaerőpiaci részvételének növelése stratégiai fontosságú. Ez nagyszabású reformokat tesz szükségessé annak érdekében, hogy megszűnjenek a munkaerőpiacról történő korai távozásra ösztönző tényezők, és hogy előmozdítsák az idősek foglalkoztatását. Ügyelni kell arra is, hogy ténylegesen lehetőség legyen hosszabb ideig dolgozni, és hogy a közpolitikák összessége kiszélesítse az idős munkavállalók munkához jutásának lehetőségét.

Az „aktív öregedés” önmagában is átfogó és fenntartható irányt jelent, amelyet a nyugdíjreformokon túl egy sor kísérő intézkedést mozgósít. Ahhoz, hogy valaki hosszabb ideig dolgozzon, meg kell szabadulni a diszkriminatív előítéletektől, naprakésszé kell tenni és előtérbe kell helyezni az addig megszerzett kompetenciákat, rugalmas nyugdíjrendszerhez való hozzáférést kell biztosítani, valamint nem csupán jó fizikai és mentális egészségnek kell örülni, hanem abban is reménykedni kell, hogy ez az állapot sokáig fenntartható. Az Unió rendelkezik az életkorral kapcsolatos megkülönböztetés-mentesség betartására vonatkozó jogi eszközökkel, és 2007-ben az Esélyegyenlőség Európai Éve lehetőséget teremt arra, hogy értékeljük ezen eszközök tagállamok általi alkalmazását. A tagállamok feladata, hogy fejlesszék a képzéseket és megerősítsék az egész életen át tartó megelőzésre irányuló egészségügyi politikákat. Meg kell könnyíteni az állampolgárok, de különösen a kevésbé képzett vagy a kevésbé kedvező foglalkozási feltételekkel rendelkező munkavállalók hozzájutását az egész életen át tartó képzéshez. Ezek nem új területek. A népesség elöregedése e területeket ezentúl *a jövő érdekében történő elsődleges fontosságú beruházás* jellegével ruházza fel, amelyet az Európai Unió különösen az "Oktatás és képzés 2010" programmal támogat.

Az aktív népesség növelése érdekében részben szükség lesz a közegészségügy javítására. Ésszerűsíteni kell elsősorban az egészségügyi rendszereink által kínált ellátások szerkezetét, hiszen ez gyakran nem felel már meg az új igényeknek. Ebbe az irányba illeszkedik az a nemrégiben megjelent bizottsági kezdeményezés, amelynek célja egy közösségi keret létrehozása a betegek határokon átnyúló mobilitása és az egészségügyi ellátások nyújtásának szabadsága javításának érdekében, és amely méretgazdaságosságot hozhat létre. Más részről

---

⁸ A Bizottság közleménye: *A nők és a férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó ütemterv 2006–2010* (COM(2006)92, 2006.3.1.).

az elhízás, a dohányzás, az alkoholizmus és az elmebetegségek leküzdése érdekében tett hatékony megelőzési intézkedéseknek is nagy hatással kell lenniük az európaiak egészségügyi helyzetére, illetve ebből kiindulva a munka termelékenységére és a jövőbeni egészségügyi kiadásokra. Harmadsorban az idősek, családjaik és az egészségügyi dolgozók rendelkezésére álló új technológiák – mint például a távorvoslás és a személyre szabott egészségügyi rendszerek – fokozottabb használata pozitív hatással lehet az egészségügyi kiadások ellenőrzésére és az állampolgárok jólétére. Végezetül pedig a betegségfajták a népesség elöregedése miatt nagy valószínűséggel át fognak alakulni, ami új kérdéseket vet majd fel a jövőben nyújtandó ellátások típusával kapcsolatban.

Mivel el kell kerülni, hogy a mai helyzethez hasonlóan a hatvanon túli munkavégzés a magas jövedelmek és a jó diplomák feltételéhez kötődjön, csökkenteni kell a várható élettartambeli különbségeket, amelyek ma a jövedelemtől és az iskolai végzettségtől függő legjelentősebb társadalmi egyenlőtlenségek egyikének számítanak. Az egészséges életmódnak és az egészséges környezeti feltételeknek a munkahelyen és azon kívül történő előmozdítását lehetővé tévő megelőző intézkedéseknek a jövőben nagyfokú együttműködéshez kell vezetniük a közegészségügy, az oktatás, a médiák és a munkaszervezés szereplői között annak érdekében, hogy korai fázisban gyakoroljanak hatást a várható *egészséges* élettartamra, amely világosan megkülönböztethető a várható általános élettartamtól, és amely tagállamonként nagy mértékben eltérő.

A 65 évnél idősebb személyeknek (ideértve a hivatalosan nyugdíjban lévőket is) a gazdasági és társadalmi szerkezetben történő részvételét felkínált lehetőségként, nem pedig kényszerként kellene értelmezni. Az ilyen, a társadalom működésében önkéntes alapon történő jelentős részvétel formája még nagyrészt kifejlesztésre vár.

A 2001-es stockholmi Európai Tanács ülésén vállalt kötelezettségeik keretében a tagállamoknak meg kell hozniuk a szükséges intézkedéseket az 55 évnél idősebb munkavállalók foglalkoztatási arányának 50 % feletti növelése érdekében. A lisszaboni növekedési és foglalkoztatási stratégia új ciklusának 2008-as elindítása alkalmával a Bizottság megvizsgálja az egyes tagállamoknak az 55 évnél idősebb, illetve a nyugdíjas korú férfiak és nők foglalkoztatására vonatkozó eredményeit, és összeállít egy jelentést, amely tartalmazni fogja az aktív öregedés előmozdításával kapcsolatos legjobb tagállami gyakorlatok kézzelfogható példáit.

E cél elérése érdekében az Európai Unió hajlandó volt növelni a tagállamainak nyújtandó támogatást, és ennek megfelelően a 2007–2013 közötti időtartamra vonatkozóan megerősítette az Európai Szociális Alapot, illetve az egész életen át tartó tanulással kapcsolatos programokat⁹.

A Bizottság konzultálni fog az érintett szereplőkkel az egészségügyi szolgáltatások határokon átnyúló kínálatának és a betegek mobilitásának javítását lehetővé tévő közösségi keret létrehozását célzó kezdeményezésekről¹⁰.

⁹ Az Európai Szociális Alapra vonatkozó, 2006. július 5-i 1081/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet; valamint határozatjavaslat az egész életen át tartó oktatás és képzés terén egy integrált cselekvési program létrehozásáról (COM (2004)474, 2006.7.14.).

¹⁰ Lásd a Bizottság közleményét: Consultation concernant une action communautaire dans le domaine des services de santé (Az egészségügyi szolgáltatásokat érintő közösségi fellépésről szóló konzultáció) (SEC(2006) 1195. 2006.9.26.)

A tagállamoknak teljes mértékben alkalmazniuk kell a foglalkoztatás és a munka során alkalmazandó egyenlő bánásmódra vonatkozó irányelvet¹¹. A Bizottság 2007-ben értékelné fogja ezen irányelv végrehajtását az életkorral kapcsolatos megkülönböztetés szempontjából.

3.3. Egy termelékenyebb és nagyobb teljesítményű Európa

A demográfiai kihívásra adott harmadik válasz az európai munkahelyi termelékenységének javításában rejlik. Általánosságban elmondható, hogy a 2005-ben új tartalommal megtöltött lisszaboni stratégia egységesen tartalmazza a strukturális reformok összességét, ideértve az európai teljesítményt optimalizálható mikroökonómiai reformokat is. Az Európai Unió a belső piac elmélyítésével, a versenyszabályok bevezetésével, a szabályok minőségének előtérbe helyezésével (különösen a kkv-k tekintetében), illetve a társadalmi kohéziós politikával közvetlenül járul hozzá e reformokhoz. A lisszaboni stratégia például létrehozza a szakértelemnek, valamint a munkavégzés minőségének és termelékenységének minden életkorban történő felértékeléséhez szükséges feltételeket.

A népesség elöregedése még az európai gazdaság versenyképessége növelésének eszközévé is válhat. A legjobb feltételeket kell kínálni az európai gazdasági szereplők számára annak érdekében, hogy ki tudják használni a demográfiai változások adta ezen lehetőségeket és ennek megfelelően új piacokat teremtsenek az idősebb vásárlók igényeihez igazított áruk és szolgáltatások számára¹². Az ebben az irányba vezető első lépés bizonyára az lenne, ha ösztönöznénk a gazdasági szereplőket, hogy az elöregedés jelenségét emeljék be innovációs stratégiáikba. Ez több területet érint, például az információs és kommunikációs technológiákat, a pénzügyi szolgáltatásokat, a közlekedési, energiaszállítási és turisztikai infrastruktúrákat, valamint a helyi szolgáltatásokat, különösen a hosszú távú gondozással kapcsolatos szolgáltatásokat. A tagállamok megelőzésre irányuló erőfeszítéseit az Európai Unió e területek mindegyikén ki tudja egészíteni vagy fel tudja erősíteni.

A Bizottság 2008-ig közleményt fogad el, amelyben módszereket javasol majd az elöregedő népesség igényeinek fokozott figyelembe vételére az olyan területeken, mint a területrendezés, a környezetvédelem vagy az új technológiákhoz történő hozzáférés. Különös figyelmet fog fordítani a gondozásra szoruló személyek és családjuk szükségleteihez igazított ellátások kínálatának fejlődési feltételeire és az e célból létrehozott strukturális alapok lehetséges szerepére.

3.4. A bevándorlókat befogadó és integráló Európa

Le kell szögezni, hogy az elkövetkezendő 15–20 évben Európa továbbra is jelentős mértékű nettó bevándorlás célpontja lesz. Ez elsősorban az európai munkaerőpiac igényeit fogja kielégíteni, amelynek szakképzett külföldi munkaerőt kell magához vonzania. A nem szakképzett munkaerő iránti igény is jelentős marad. Tudomásul kell vennünk, hogy az európai térség vonzó, ami a viszonylagos jólétnek, a politikai stabilitásnak, a frissen érkezett bevándorlók családgyejesítési kérelmeinek, illetve a viszonylag szegény szomszédos régiók népessége erőteljes növekedésének köszönhető. E különböző tényezőket a legális bevándorlás

¹¹ A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK irányelv

¹² A Bizottság közleménye: Az ismeretek átültetése a gyakorlatba: széles körű innovációs stratégia az Európai Unió számára, (COM(2006) 502, 2006.9.13.)

megszervezésével és a bevándorlók integrálásának segítségével megfelelőbb összhangba kell hozni, tiszteletbe tartva a származási ország szükségleteit.

A harmadik országokból történő bevándorlásokra vonatkozó nemzeti politikák nem egyformák. Néhány országban a legális bevándorlás korlátozott, az illegális bevándorlás többé-kevésbé visszafogott; más országokban az elmúlt néhány év tömeges regularizációi több százezer illegálisan ott tartózkodó és dolgozó bevándorló helyzetének legalizálását tették lehetővé. Ezen eltérések a munkaerőpiacon jelenlévő különbségeken túl azt is tükrözik, hogy a bevándorlók gazdasági és szociális szempontból egyre nehezebben illeszkednek be a régi, bevándorlási hagyományokkal rendelkező országokba. Hosszú távon ezek az eltérések nem tarthatók fenn egy olyan Unióban, ahol a munkavállalók szabadon mozoghatnak és amelynek belső munkaerőpiaca egységessé kezd válni. Szintén az Unió az, amely képes arra, hogy – nemzetközi súlya, kereskedelmi szerepe és a nagy mediterrán, afrikai és latin-amerikai egységekkel történő átfogó együttműködési kapcsolatai révén – létrehozza a bevándorlási hullámok irányításához nélkülözhetetlen partnerségeket, amely az eredményes bevándorlási politikák feltétele. A megkülönböztetés-mentességre és a különbözőség tiszteletére épülő Unió feladata ezenkívül a közvéleménnyel való párbeszéd kialakítása is annak érdekében, hogy megszüntesse az előítéleteket, kijelölje a valódi, leküzdendő akadályokat, valamint hangsúlyozza a sokféleség értékeit¹³.

Ezért az Unió a tagállamokkal közösen létre kívánja hozni a legális bevándorlásra vonatkozó közös politika részeit¹⁴; e politika főleg a munkaerőpiac bizonyos szektorainak szükségleteit kielégítő foglalkoztatás céljából történő bevándorlásra fog összpontosítani. E politikát kiegészítésképpen meg kell erősíteni a harmadik országokból érkező személyek integrációját célzó politikákkal¹⁵ (nagyobb pénzüsszegek ráfordításával), illetve a származási országokkal kötött partnerségek kialakításával.

Ugyanakkor a Közösség állampolgárainak belső mobilitása terén tovább folytatódik az áttérés a munkavállalók korlátlan szabad mozgására, amelyet az EU-27-ben 2014-re kell elérni. E belső mobilitást, amely hozzájárul az európai munkaerőpiac egyensúlyának helyreállításához, figyelembe kell venni a bevándorlási politikák kialakítása során.

A 2004-es hágai program keretében megszületett egy "Politikai cselekvési terv a legális bevándorlásról", illetve a program hozzájárult az Európai Integrációs Alap létrehozásához is. Ezek az eszközök a legális bevándorlók beilleszkedésének elősegítése céljából minden szinten egyéb intézkedéseket is támogathatnak.

A Bizottság folytatja a bevándorlók beilleszkedését elősegítő kezdeményezéseit, különösen a tagállamokkal folytatott eszmecserét a beilleszkedés akadályairól, valamint folytatja a bevándorlók profiljának, megítéléseinek és az alkalmazott politikáknak a jobb megismerését. 2009-ben a Bizottság a munkaerőpiac szükségleteit figyelembe véve felméri a gazdasági bevándorlásra vonatkozó új intézkedések megfogalmazásának lehetőségeit, és összefoglalja a belső mobilitás vonatkozásában elért eredményeket.

¹³ Lásd a 2005 decemberében közzétett 64. Eurobarométer és a 2006 júniusában közzétett 65. Eurobarométer eredményeit a közvéleményről és a bevándorlásokról.

¹⁴ A Bizottság közleménye: Politikai terv a legális migrációról, (COM(2005) 669, 2005.12.21.)

¹⁵ A Bizottság közleménye: Közös program az integráció előmozdítására – A harmadik országok állampolgárainak az Európai Unióban történő beilleszkedése keretrendszerének közös programjáról (COM(2005) 389, 2005.9.1.)

3.5. Életképes államháztartással rendelkező Európa: a megfelelő szociális védelem és a generációk közötti egyenlőség biztosítása

A legtöbb tagállamban a jelenlegi politikák mellett az államháztartás nem fenntartható. Fenntartható erőfeszítést kell tenni a költségvetés konszolidálására. A munkaerőpiaci részvételi arány emelése a kormányok hatékony eszköze, amellyel az adókulcs növelése nélkül tudják bevételeiket növelni és tudnak szembenézni az elöregedéshez kapcsolódó kiadásokkal.

A nyugdíjreformok, amelyeket több országban nemrég hajtottak végre, érzékelhetően csökkenthetik majd a nyugdíjrendszerek pénzügyi egyensúlyának hiányát. Több országban ugyanakkor kiegészítő reformokra lehet szükség, amelyeknek a következő elemekre kell irányulniuk: a munkaerőpiacról történő korai távozások megelőzése, a munkavégzés végleges beszüntetése időpontjának kitolása, pénzügyi ösztönzők felkínálása az időseknek, hogy a munkaerőpiacon maradjanak, kiegészítő nyugdíjak bevezetése, amelyekkel a nyugdíjjövedelmek kiegészíthetők, és eközben ügyelni kell az ellátások és a hozzájárulások közötti megfelelőbb egyensúlyra.

Új kihívások jelennek meg a magánmegtakarítások és a tőkefedezeti rendszerek fejlődésével kapcsolatban. E kihívások például e rendszerek fedezete szintjének, a hozzájárulások szintjének és a nyugdíjalapok jelentősebbé váló szerepének tulajdoníthatók – ez utóbbi szintén kérdéseket vet fel az átláthatóságra és a felülvizsgálat minőségére vonatkozóan. Ebben az összefüggésben döntő fontosságú a hatékony pénzügyi piacok, valamint a stabilitási és biztonsági feltételek előmozdítása, ami lehetővé teszi az állampolgárok számára, hogy megtakarítsanak és pénzüket befektessék. A kormányoknak ezenkívül biztosítaniuk kell a megfelelő és elégséges pénzügyi eszközkészlet létrehozását. Elő kell mozdítani a megtakarított pénzeszegek és a magántőke felhalmozódását annak érdekében, hogy az emberek nagyobb önállósággal tudják meghatározni azt a jövedelmi szintet, amellyel nyugdíjas éveik alatt rendelkezni szeretnének. Pénzügyi tájékoztatással és képzéssel kapcsolatos erőfeszítésekre is szükség lesz ahhoz, hogy az állampolgárok sikeresen tudjanak alkalmazkodni az új körülményekhez.

E közleménnyel egy időben a Bizottság jelentést fogad el, amely a 2050-ig történő demográfiai előrejelzésekre és a tagállamok által a 2005-ös konvergencia- és stabilitási programokban bemutatott pénzügyi stratégiákra támaszkodva az államháztartás hosszú távú életképességét elemzi.

4. KÖVETKEZTETÉS: A KIHÍVÁSBÓL LEHETŐSÉGET KOVÁCSOLHATUNK

Az európai népesség elöregedése alapján véve olyan pozitív változások kikerülhetetlen eredménye, mint: a várható – többnyire egészséges – élettartam növekedése, a gyermekvállalással és annak időpontjával kapcsolatos könnyebb döntéshozatal az egyre képzetesebb és a munkaerőpiachoz egyre könnyebben hozzáférő nők részéről. E mélyreható demográfiai és gazdasági-társadalmi változások ugyanakkor a gazdasági hatékonyság és társadalmi igazságosság okán egyaránt a jelenlegi intézmények átalakítását kívánják meg.

Jelenlegi politikáink hosszú távon nem életképesek, mivel nem teszik lehetővé, hogy megoldjuk az aktív személyek számának várható csökkenésével és az államháztartás esetleges kilengésével járó problémákat. A probléma forrása nem magának az élethossznak a növekedése. A gond inkább ott jelentkezik, hogy a jelenlegi politikák képtelenek

alkalmazkodni az új demográfiai jelenséghez, illetve hogy a vállalatok és az állampolgárok nem igazán kívánnak változtatni elvárásaikon és viselkedésükön, különösen a munkaerőpiac modernizációjával kapcsolatban. Mindent összevetve, a tagállamok inkább a nyugdíjához, mintsem az előregedéshez kapcsolódó problémával küszködnek.

A demográfiai kihívásra adandó konkrét válaszok kétségkívül elsősorban a tagállamok felelősségi körébe tartoznak. Az erre vonatkozó legújabb tapasztalat biztató, hiszen a nyugdíjak terén hozott első reformok most kezdik hozni gyümölcsseit. A kihívás nem leküzdhetetlen, amennyiben megfelelően kihasználjuk a rendelkezésre álló szűk időkeret – egy évtized – adta lehetőségeket.

E reformok ezenkívül olyan európai keretbe illeszkednek, amely már a megújult lisszaboni növekedési és foglalkoztatási stratégián, a Stabilitási és Növekedési Paktumon, a fenntartható fejlődési stratégián, a kohéziós politikán, valamint a szociális védelem és társadalmi beilleszkedés témájában folytatott nyílt koordinációs módszeren keresztül a megfelelő irányban és erősen elkötelezett.

Most nem arról van szó, hogy új európai koordinációs eljárást kellene létrehozni. Követni kell és el kell mélyíteni ezen erőfeszítéseket, és eközben biztosítani kell, hogy nemzeti és közösségi szinten valamennyi politikánk figyelembe vegye a demográfiai változás többarcú és összetett dimenzióinak összességét.

E közlemény az e témára vonatkozó közösségi szintű referenciakeretet alakítja ki a tagállamok politikái számára. A keret öt területet jelöl meg, amelyek egy közös perspektívára – a visszanyert bizalom növelésére – irányulnak:

- a demográfiai megújulást előmozdító Európa
- a munkát felértékelő Európa: a több munkahelyért, illetve a hosszabb és színvonalasabb aktív életért
- egy termelékenyebb és nagyobb teljesítményű Európa
- a bevándorlókat befogadó és integráló Európa
- életképes államháztartással rendelkező Európa: a megfelelő szociális védelem és a generációk közötti egyenlőség biztosítása

A közösségi és nemzeti politikákat az e közleményben bemutatott demográfiai kihíváshoz kell igazítani. Át kell értékelni az európai politikákat, beleértve a Bizottság politikáit is, hogy a demográfiai kihívás helyet kapjon a jövő politikai döntéseiben. A Bizottság azt ajánlja, hogy az ágazati tanácsok és az Európai Parlament ágazati bizottságai becsüljék fel a demográfiai változásnak a felelősségük alá tartozó politikákra gyakorolt hatását.

Meg kell teremteni a jövőbe vetett bizalmat, amelynek a férfiak és a nők aktív részvételére, a termelékenységre és a teljesítményre kell épülnie. Ez a bizalom hozzá fog járulni ahhoz is, hogy az európaiak gyümölcsöző, a kölcsönös tiszteletre épülő kapcsolatot létesítsenek a jelenlegi vagy jövőbeli bevándorlókkal.

A demográfiai kihívás problémájának megoldása mindenki számára hosszú lélegzetű feladat lesz. Az ezen intézkedések végrehajtása terén elért eredményeket az évente kétszer

megrendezésre kerülő európai demográfiai fórumon vitatják majd meg (a fórum első ülésére 2006 októberében kerül sor). Az e közleményben 2009-ig bejelentett kezdeményezések hatásait és a fórum tanulságait azon előrehaladásról szóló éves jelentés (lisszaboni stratégia) egyik fejezetében foglalják majd össze kétévenként, amelyet a Bizottság az élethossz növekedésére vonatkozó uniós előkészületek helyzetének szentel.

5. APPENDIX: MAIN EUROPEAN DEMOGRAPHIC TRENDS AND DATA

Projections – EU25

Projections for EU's population trend 2005-2050				
<i>in thousands</i>	2005-2050	2005-2010	2010-2030	2030-2050
Total population	-8659	5563	5312	-19534
<i>Percentage change</i>	<i>-1,9%</i>	<i>1,2%</i>	<i>1,1%</i>	<i>4,2%</i>
Children (0-14)	-13811	-2304	-6080	-5427
<i>Percentage change</i>	<i>-18,6%</i>	<i>-3,1%</i>	<i>-8,5%</i>	<i>-8,2%</i>
Young people (15-24)	-14035	-2383	-6663	-4990
<i>Percentage change</i>	<i>-24,3%</i>	<i>-4,1%</i>	<i>-12,0%</i>	<i>-10,2%</i>
Young adults (25-39)	-24867	-3896	-14883	-6088
<i>Percentage change</i>	<i>-25,0%</i>	<i>-3,9%</i>	<i>-15,6%</i>	<i>-7,5%</i>
Adults (40-54)	-18666	4116	-10029	-12754
<i>Percentage change</i>	<i>-19,0%</i>	<i>4,1%</i>	<i>-9,8%</i>	<i>-13,8%</i>
Older workers (55-64)	4721	4973	8717	-8969
<i>Percentage change</i>	<i>9,1%</i>	<i>9,5%</i>	<i>15,3%</i>	<i>-13,6%</i>
Elderly people (65-79)	25688	1947	22281	1460
<i>Percentage change</i>	<i>44,5%</i>	<i>3,4%</i>	<i>37,3%</i>	<i>1,8%</i>
Frail elderly (80+)	32311	3109	11969	17233
<i>Percentage change</i>	<i>171,6%</i>	<i>16,5%</i>	<i>54,0%</i>	<i>50,8%</i>
Source : EUROSTAT, 2004				

Projections by country

	Population ¹		Fertility ²		Life expectancy ³				Natural Increase ⁴		Net Migration ⁵		Old Age Dependency ⁶	
	2005	2050	2004	2050	Men		Women		2004	2050	2004	2050	2004	2050
					2004	2050	2004	2050						
EU25	459,5	449,8	1,5	1,6	73,7	80,5	80,4	85,6	211	-48351	1464	39710	24,5	52,8
BE	10,4	10,9	1,6	1,7	75,5	82,3	81,6	88,3	5	-405	24	897	26,1	48,1
CZ	10,2	8,9	1,2	1,5	72,4	79,7	78,8	84,1	-18	-2010	4	647	19,7	54,8
DK	5,4	5,4	1,8	1,8	75,2	80,9	79,6	83,7	6	-302	8	323	22,5	40,0
DE	82,5	74,6	1,4	1,5	76,1	82,0	81,7	86,8	-143	-17311	211	8980	26,8	55,8
EE	1,3	1,1	1,4	1,6	65,5	74,9	76,9	83,1	-5	-248	1	19	23,8	43,1
EL	11,1	10,6	1,3	1,5	76,4	80,3	81,4	85,1	-1	-2207	43	1743	26,4	58,8
ES	43,0	42,8	1,3	1,4	76,6	81,4	83,4	87,9	67	-6007	508	6235	24,6	67,5
FR⁷	60,6	65,7	1,9	1,9	76,2	82,7	83,4	89,1	219	2919	64	2823	25,2	47,9
IE	4,1	5,5	2,0	1,8	75,5	82,4	80,7	87,0	33	814	16	645	16,4	45,3
IT	58,5	52,7	1,3	1,4	77,3	83,6	83,2	88,8	-29	-11278	330	5777	28,9	66,0
CY	0,7	1,0	1,5	1,5	76,3	81,9	80,8	85,1	3	8	6	238	17,5	43,2
LV	2,3	1,9	1,3	1,6	64,9	74,3	76,2	82,5	-12	-484	-2	30	23,6	44,1
LT	3,4	2,9	1,3	1,6	66,5	75,5	77,6	83,7	-11	-606	-6	28	22,3	44,9
LU	0,5	0,6	1,7	1,8	75,0	81,6	81,4	86,7	2	63	3	131	21,0	36,1
HU	10,1	8,9	1,3	1,6	68,5	78,1	76,8	83,4	-36	-2029	15	795	22,6	48,3
MT	0,4	0,5	1,7	1,6	76,2	81,8	80,7	85,0	1	-4	3	113	19,0	40,6
NL	16,3	17,4	1,8	1,8	76,2	80,2	80,8	83,6	52	-358	21	1480	20,5	38,6
AT	8,2	8,2	1,4	1,4	76,2	83,6	82,1	87,7	1	-912	25	985	22,8	53,2
PL	38,2	33,7	1,2	1,5	70,5	79,1	78,5	84,4	-26	-5022	-28	318	18,6	51,0
PT	10,5	10,0	1,5	1,6	74,2	80,4	81,0	86,6	7	-1326	42	808	24,9	58,1
SI	2,0	1,9	1,2	1,5	72,6	79,8	80,2	85,1	-3	-390	6	287	21,4	55,6
SK	5,4	4,7	1,2	1,6	69,7	77,7	77,8	83,4	-2	-781	-2	109	16,3	50,6
FI	5,2	5,2	1,8	1,8	75,3	81,9	81,9	86,5	7	-303	6	288	23,3	46,7
SE	9,0	10,2	1,7	1,9	78,1	83,3	82,4	86,5	6	171	28	1069	26,4	40,9
UK	60,0	64,3	1,7	1,8	76,4	82,9	80,9	86,6	89	-343	139	4939	24,3	45,3

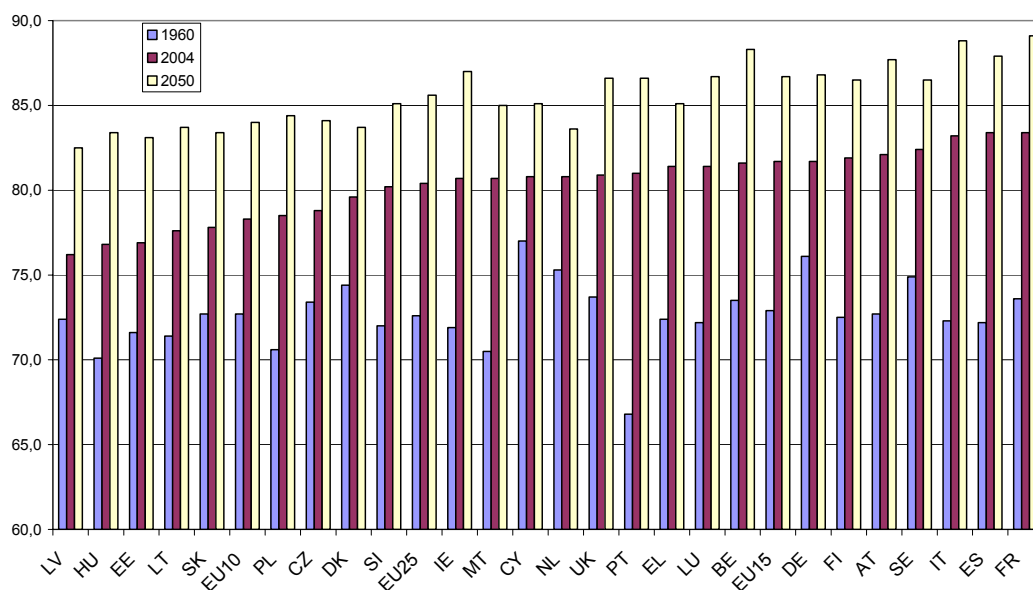
Source: EUROSTAT, 2004

Notes:

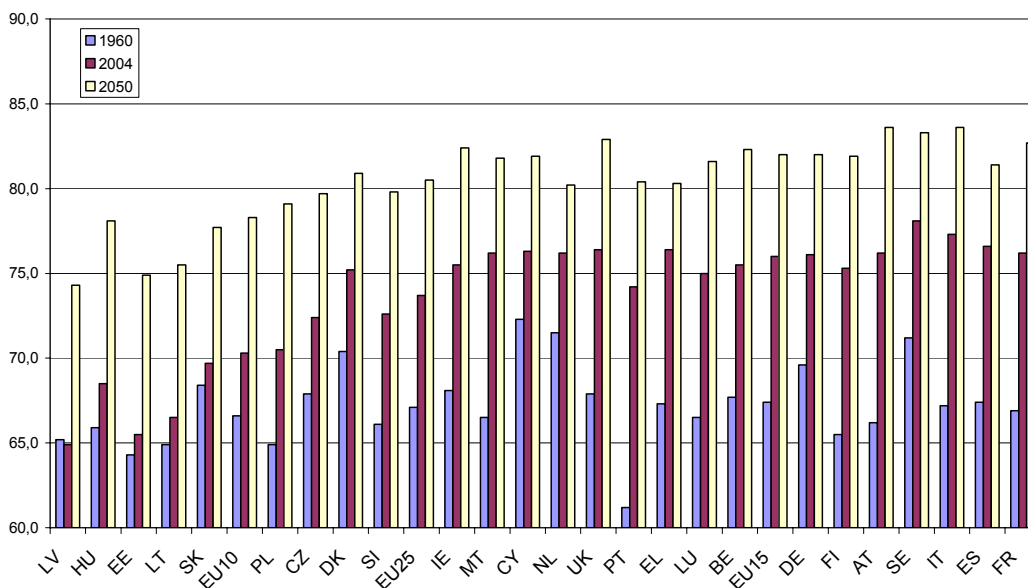
- 1 Population in million on January 1st (2050: trend scenario)
- 2 Number of children per woman (2004: estimate; 2050: trend scenario)
- 3 Life expectancy at birth in years (2050: trend scenario)
- 4 Difference between the number of live births and the number of deaths (2004: estimated annual Flow, 2050: cumulative net migration between 2004 and 2050)
- 5 Estimation of net migration in thousands (2004: estimated annual flow, 2050: cumulative net migration between 2004 and 2050)
- 6 Number of people aged 65+ as percentage of people aged 15-64 (2050: trend scenario)
- 7 France: Metropolitan France (excluding overseas territories)

Life expectancy at birth

Life Expectancy 1960-2050, Females

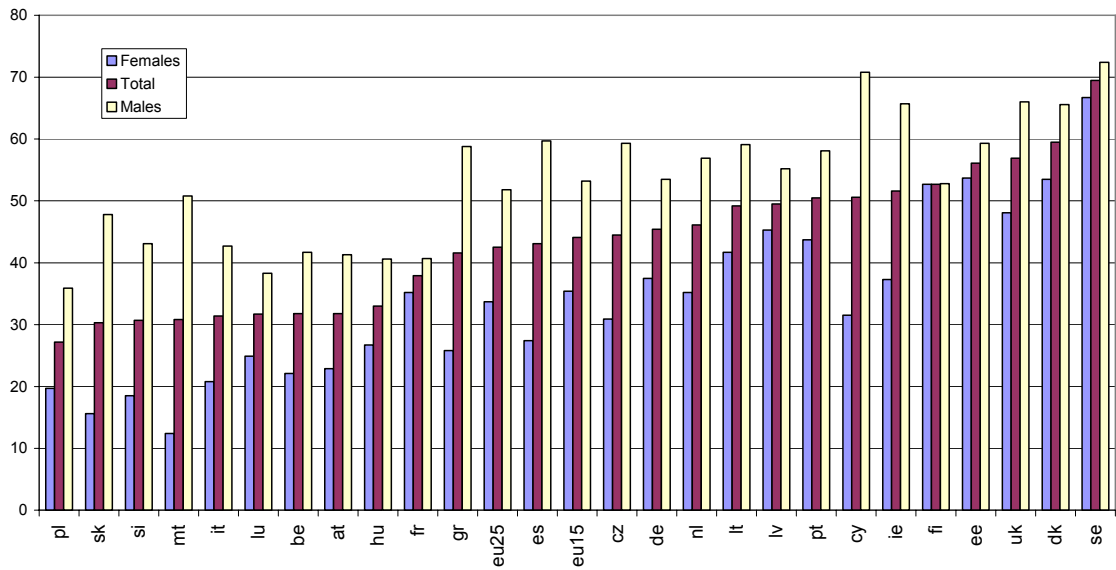
Life Expectancy 1960-2050, Males

Source: Eurostat 2004 Demographic Projections (Baseline scenario)

Employment rate of older workers

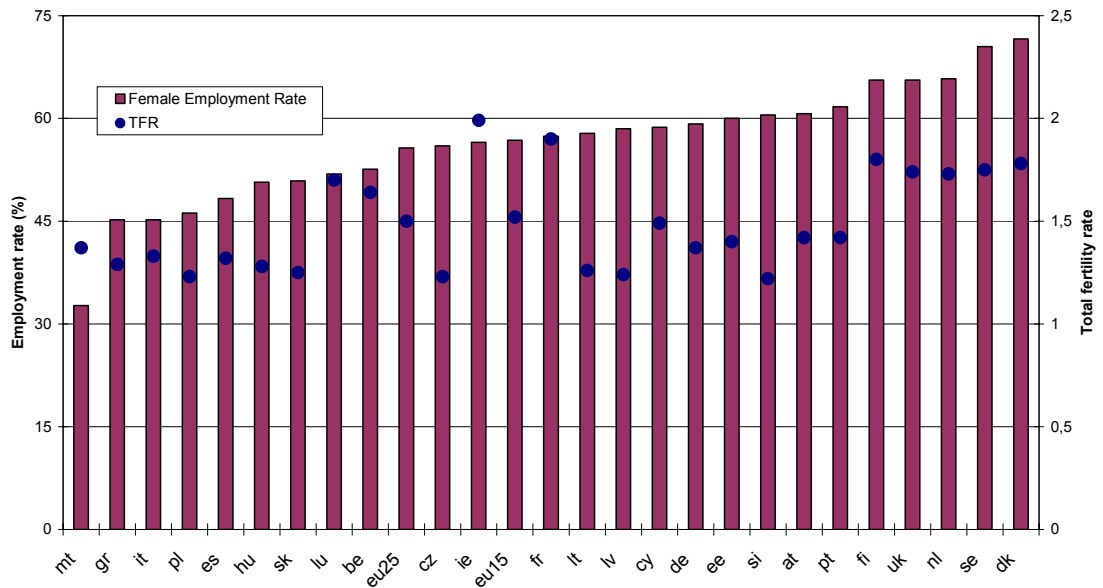
Employment Rate of Older Workers, 55-64 Years (2005)

Source: Eurostat, Labour Force Survey

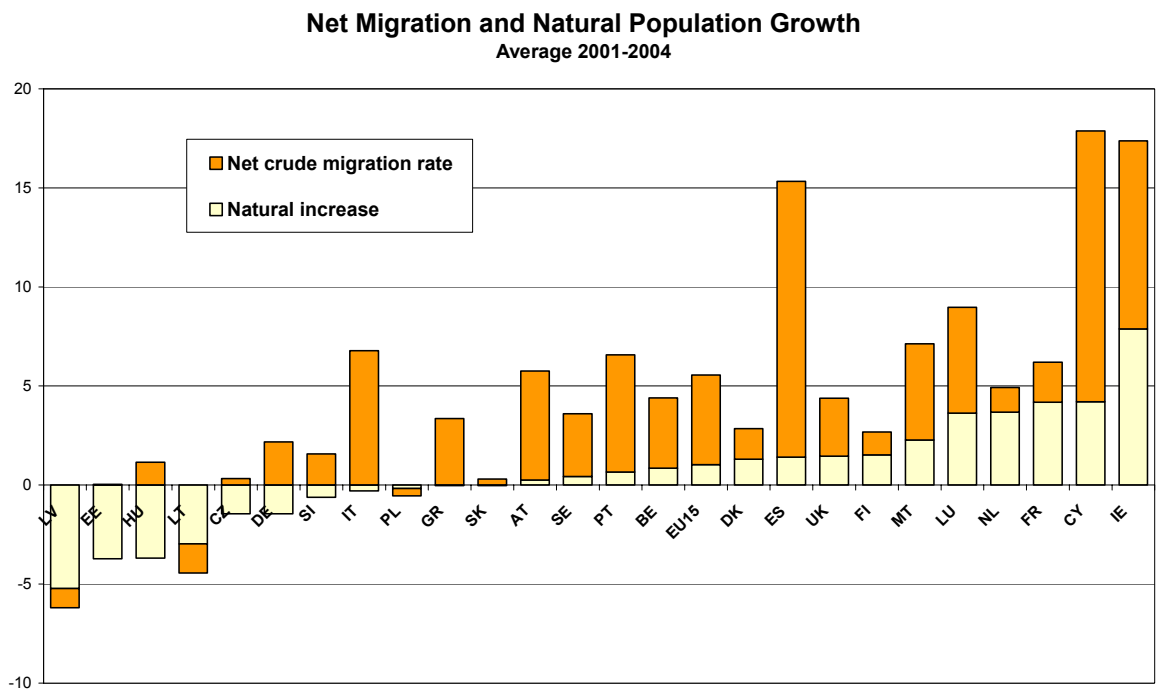
Fertility and female employment rates

Female Employment Rates (15-64) and Total Fertility Rates 2004

Source: Eurostat, Labour Force Survey and National data

Net migration rate vs. natural population growth

Source: Eurostat. Figures exclude intra-EU flows and comprise regularisations of previously undeclared migrants